

САНДОЛОХ

Х а н ы а т
1931 снл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА
№100 (6392) 1986 снл. Атырдыахыйын 21 күнэ. Снанага
ЧЗППИЗ 3 харчы.

ОТЧУОТТУУР - БЫЫБАРДЫЫР ПАРТИЙНАЙ МУННЬАХТАР

Партия уонна норуот олохтор эппиэттээх нэм-
ССКП XXVII съездин ээнииттэн бастаан отчуоттуур-
быыбардыыр мунньахтар сараланнылар. Партийнай
группаларга—атырдыах ыйыгар, мажияты сүһүөх
уонна сыахтаагы партийнай тэрилтэлэргэ балаан-
алтынны ыйдарга отчуоттар уонна быыбардар буо-
луохтара. Маны таһынан отчуоттуур-быыбардыыр
мунньахтар профсоюзнай уонна комсомольскай тэ-
рилтэлэргэ бараллар. Быһыл оройуоннаагы профсо-
юзнай, комсомольскай тэрилтэлэр конференциялара
иырыллыахтара. Бу эппиэттээх хампааньалар
оройуоннаагы партийнай тэрилте салаататынан, маж-
ияты сүһүөх партийнай тэрилтэлэр быһаччы тэ-
рээһиннэринэн барыахтара.

ССКП XXVII съездин уларыта тутууга уураахтар-
ын олоххо киллэрингэ бастаан хардыылары ыры-
тыы, уон иккис түргэтэтин итилетканы бастаан
сыллааннарын уонна эбэллээхтиибэлэрин
толорууга баар кыахтары толору туһанын аһыда
онорбут уустук усулдуобуатыгар кыстыгы тэрэ-
һиннээхтик аһарып, тэрийэр-политическай үлэ, об-
щественнай тэрилтэлэр үлэлэрин салайыы, о. д. а.
боппуруостар отчуоттар уонна быыбардар ордуу
эппиэттээхтик, хардарыта ирдэбиллээхтик, принци-
пальнай быһылыга-майгыга баралларын эрбэллэр.

Быһылгы отчуоттарга партия XXVII съездин, уо-
бастаагы XXXIV уонна оройуоннаагы XXVIII
партийнай конференциялар уураахтарын олоххо
киллэрингэ, дойдун үрдүнэн социальнай-экономичес-
кай сайдыыны түргэтэтигэ, тэрийэр-политическай
үлэни уларыта тутууга партийнай тэрилтэлэр, хас
бирдии коммунист антынай кыттыктарын, киллэр-
эр кылаастарын мажияты ырытын олохтуулаар.
Мунньахтарга хас бирдии коммунист Устаап ирдэ-
биллэрин толорууга, тэрийэр-политическай үлэ
кыттыгы, производствода туох сананы киллэригэ
ырытыллыахтара. Коммунист чопчу үлэни улаа-
стааһын иһин эппиэттээх ордуу чорботуллуохтара.

Мунньахтар көдүүстөрө миннэр хайдах бэлэм-
нэллэригэ улахан тутулустаах. Дакылааты сү-
рүйүүгэ, муньаагы бэлэмнээһингэ иккис антыны
тардыахха, дамылаанка партийнай олох бары боппу-
руостарын көтүтүүгэ хаалларбаанка сырдаахха.
Сүрүү болдомтону толоруу диксилиниингэр, ком-
мунистар киллэригэ критическай этиилэрин олоххо
киллэрин турутар, партийнай диксилиниингэ боппу-
руостарыгар ууруохха. Государственай былаанна-
ры, ылыныллыбыт эбэллээхтиибэлэри толоруу
турутун, хаалыы биричинэлэрин ырытыахха. От-
чуоттуур-быыбардыыр мунньахтары коммунистар
партия XXVII съездин, ССКП КК бэс ыйынаагы
(1986 с.) Пленумун уураахтарын ирдэбиллэринэн,
табаарыс М. С. Горбачев Дамылай Восток сорох
оройуоннарыгар сылдан туруорбут сорууттарынан
салайтаран, нэпестини сытыып, критическайды,
уопсай дьыала иһин тус байа эппиэттээһин хорсун-
нук биллээн туран, мытыахтаахтар.

Оскуолалардаагы партийнай тэрилтэлэргэ иһтэр-
үөрттэр үлэ олоху кытта сибээһэ, учууталлар на-
һиллээһингэ ортотугар, төрөппүттэри кытта үлэлэ-
туруоруллубут уаастаан иһин эппиэттээһингэ, ре-
форма ирдэбиллэргэ уонна ССКП XXVII съезди ыч-
чыты иһтин уонна үөрттүн боппуруостарыгар ту-
руорбут сорууттара нэпестини кинигэр туруохтара.

Хааччылар айгы тэрилтэлэрин коммунистара үлэ-
һиттэр күннээһи мажиялыларын, кыһалгаларын
ойуучу тулан, олоху тэрийиңгэ уонна хааччылыга
байага баар ис кыахтары толору туһанар туһунан
принципальнай кэпсэтиини мытыахтаахтар.

Сыахтаагы партийнай тэрилтэлэр мунньахтары-
гар быһылгы кыстык тэрээһингэ уонна сүөһүнү сү-
түгэ суох кыстыгы боппуруостар, итилетка бас-
таан сылын былааннарын толоруу, чопчу соруу-
таах сана кэрбиһлэри бэлэтээһин болдомто кини-
тэр туруохтара.

Сыл уратытын учуоттаан, общественнай сүөһү
кыстыгар тийэр-таһар үлэлэр үгүстэринэн, экин-
аһылык сорох көрүгэ кыһынга ыйдарга салгы
бэлэмнээһингэ, общественнай сүөһүттэн былаан-
наах бородоукуеһаны ылыгы бары государственнай
учреждениелар, предпринимелар уонна обществен-
най тэрилтэлэр оноруохтаах көмөлөрө партийнай
мунньахтарга дыһуунаах мнэстэни ылыахтаах.

Улаһыттар ортолоругар идеологическай, мажса-
бай-политическай үлэни ылыгы, бирдиндээн дыһуу
кытта үлэни туһарыы, үлэ бастыһнарын бирнэмэ-
тигэр көрүлээһин, хаалыылаахтары минниилэр кө-
нөлөрүгэр таһаарыгы былааннаах үлэни олохтоо-
һун, социалистическай куоталаһыны көдүүстээх-
тик тэрийиңгэ, о. д. а. партийнай-политическай үлэ
боппуруостарын туһунан коммунистар принципаль-
найдык, деловоидук кэпсэтиһиһиңгэ наада. Үлэ бу
кыһыкхата иккис былаанга көһүө суохтаах.

Партийнай үлэ стилин уонна кыһалгаларын улары-
та тутууга, партия XXVII съездин ирдэбиллэригэр
сөл түбөһиннэһэн, мнэ кэпсэтин туруоба, Манаа
коммунист-салайааччылар, коммунистар улаһыттар
этиилэригэр сыһыаннара, итэһтэри туоратыгы
хамсатылаах дьаһаллара, социальнай, о. д. а. боппу-
руостарга болдомтолоро толору ырытыллыан наа-
да. Кэпсэтин хайыкхата үлэ диксилиниингэ уон-
на государственнай диксилиниингэ туһууһуга, байа
партийнай эппиэттээһин, салайыы культуратын
иһтигэ, уураагы толоруу диксилиниингэ кү-
һүрдүүгэ тус байа туох уларытылары, хамсааһы-
ны онорбутун ырытыгы туһайылыахтаах.

Быһырылгыгы отчуоттуур-быыбардыыр мунньах-
тарга коммунистар 33 мажиягы сүһүөх партийнай
тэрилтэлэргэ 95,8 бырыһыаннара, 18 сыахтаагы
тэрилтэлэргэ 97,7 бырыһыаннара кыттыгы ылыт-
тара. Ити иһиттэн 12 мажиягы сүһүөх, 11 сыах-
таагы партийнай тэрилтэлэргэ коммунистар мун-
ньахтарга буаа бары кыһалгалары ситиһиллэбит.
Отчуоттуур дамылааттары дүүллэһиңгэ мажиягы
сүһүөх партийнай тэрилтэлэргэ коммунистар 143
критическай этиилэри, бэлэтээһиннэри онорбут-
тара.

Отчуоттуур-быыбардыыр хампааньаны тэрийэ
мытыгы коммунистар үрдүн диксилиниингэ, пар-
тийнай эппиэттээһин, тэрээһиннээх буолууну көр-
дүүтэхтэр. Ошон партия XXVII съездин уураахтар-
ын, XII пятилетка соруудахтарын олоххо киллэ-
рингэ партийнай тэрилтэлэр байобуой дыһуурларын,
коммунистар бэйэлэрин үлэлэрин биллэниңгэ ирдэ-
билтэ сөл түбөһиннэһэн уларыта тутарга бэлэмнэри
көрдөрүөхтэрэ.

Г. АДАМОВ.

ССКП райкомун тэрийэр отделын сэбнээдиссэһэ.

Үс охсуулаах нэдиэлэ: БАСТАКЫ ТҮМҮКТЭР

Общественнай сүөһү аһылыгы софотуопкалаа-
һыгы атырдыах ыйын 11
күнүттэн баларан ыйын
1 күнүгэр днэри үс удар-
най нэдиэлэтэр биллэри-
либиттэрэ. Бастагы нэди-
элэ түмүктүнэ. Кыһыы-
лаахтар быһаарылыһы-
лар эрээри, куоталаһы
усулуобуатын хайалара
да снэ төлөрбөхтөрү-
нан, Вочуот дуоскатыгар
таһаарыллыбаталар.

Сүөһү аһылыгы бэлэм-
нээһин нэдиэлэтээһи сору-
даһын аһылык единицаты-
нан 96,7 бырыһыан то-
лорбут, ол иһигэр 599
тонна оту, 320 тонна сн-
лэһи, 19 тонна экин аһы-
лыгы бэлэмнээбит. «Му-
гудай» совхоз бастагы
мнэстэни ыла.

Сэттэ хонутаагы бы-
лаанын аһылык единица-
тынан 86,3 бырыһыан то-
лорбут, ол иһигэр 517
тонна оту, 450 тонна сн-
лэһи, 4 тонна экин аһы-
лыгы софотуопкалаабыт
«Мындабаань» совхоз ик-
кис үчүгэй көрдөрүүлүнэ.

Эрлик Эрстиин ааты-
нан совхоз былаанын аһы-
лык единицатынан 72,6
бырыһыан толорон, ол
иһигэр 719 тонна оту, 198
тонна снлэһи, 345,3 тон-
на экин аһылыгы бэлэм-
нээн үһүс мнэстэһэ та-
быста. Оройуон үрдүнэ
сүөһү аһылытын софотуоп-
калааһын нэдиэлэтээһи сору-
даага аһылык единица-
тынан 74,2 бырыһыанга
тэһиһтэ.

Калинин механизация-
ламыт эвенолар куотала-
һыларыгар Болтоноттон
П. П. Соловьев эвеногун
коллектива 64 тонна оту
кэбиһэн, соруудаһын 106,6
бырыһыан толорон минни
күөнтэһэ иһэр.

Механизация ламыт
акардаах эвенолартан Д.
Л. Попов (Арыылаах) са-
лайар коллектива 70 тон-
наны софотуопкалаан,
атыттарын чорбойдо. Ик-
кис мнэстэһэ Нуотарада
оттуур И. Е. Дамыдов
эвеновойдаах Хадаар кол-
лектива табыста. Кинилэр
50 тонна оту кэбиһэн, бы-
лааннарын 111,1 быры-

һыан толордулар. Сылан-
тан И. П. Синцев эвено-
та 45 тоннаны бэлэмнээн
үһүс үчүгэй көрдөрүүлэ-
нэ.

Колонен-илиннэ уонна
илиннээн оттооччулар куо-
талаһылары үлэлэһиңгэ снр-
дэринэн көрөн, иккис бо-
лоруннэ ытыллар.

Колонен-илиннэ от-
тооччулартан Мугудайтан
Н. Г. Синцев эвеногун
коллектива 55 тонна оту
кэбиһэн бастаата. Кинилэ-
ри тилэх баһаһа 50 тон-
наны софотуопкалаабыт
Е. К. Ермаев салайаач-
чылаах Нуотарада оттуур
чанырдар иһэллэр. Холто-
роттон П. П. Пингитин эвено-
та Нуотарада 30 тонна
оттонон, үһүс мнэстэһэ
табыста.

Амма унуор илиннээн
оттооччулартан П. П. Тол-
стоухов эвенога («Мугу-
дай») 70 тонна оту кэби-
һэн бастаата. Хатылытан
К. Ф. Попов эвенога 64
тонна оттонон, иккис мнэ-
стэһэ Р. М. Софронов салайаач-
чылаах Хадаардар 40
тоннаны софотуопкалаан
үһүс мнэстэһэ табыста-
лар.

Оройуон үөһүнээһи хо-
дуһаларга үлэлээччилэр-
тэн 80 тоннаны нэбисит
чыалларалар (эвеновой
Н. С. Говоров) бастааты-
лар. 24 тоннагы бэлэм-
нээн, И. С. Протодьяко-
нов эвеновойдаах сылан-
нар иккис мнэстэһи ыла-
дылар. 8 тоннаны кэби-
һэн, П. Я. Чичигинаров
эвеногун коллектива (Ха-
тылы) үһүс мнэстэһэ ти-
гистэ.

Үлэ-сыһылаан лааһыр-
даһын куоталаһыларыгар
Н. Н. Яковлев салайаач-
чылаах эвено (Одлууу)
миннилээтэ. Үөрэнээчи-
лэр 47 тонна оту туруор-
дулар.

И. М. Пестряков сала-
йааччылаах Булууга от-
туур чыалларалар 91 тон-
на оту софотуопкалаан, со-
рудахтарын 100 быры-
һыан толордулар.

Бастаан ударнай нэди-
элэ оройуонига 19 эвено
графика миндэ.

Атырдыах ыйын 19 күнүнээһи туругунан оройуон-
та 15502 тонна от, 8030 т дула, 580 т былах,
46 т лабыкта софотуопкалаанна. Оттооһун сезоннаа-
гы былаанга 43,1 бырыһыан туолаа.
Соруу: 20000 т оту бэлэмнээһин.

тотулээх резордсмена
Василий Петрович Седа-
лнцев II салайар эвено-
гун дыоннор үлэлин-хам-
сыы сылдыаллар. Кини-
лэр— уон сэттиилэр,
үгүстэрэ олоһор.

Василий Петрович бу-
гул утар. Спиридон Мо-
настырев кыдакалыыт,
түстүүр. Окустарыта
Проконий Эверстов от
коммунист Афанасий Ф.
Кронников.

Александр Ефремов уон-
та Гаврил Кузнецов
сылдыаллар. Куула Таат
ада оһуостараллар. Ос-
нуола оһолоро Яков Ба-
кин, Александр Седали-
шев оту снэстэллэр. Уол-
наарылар муньууга ту-
руоруллубуттар. Дьаһто
от түһэ туоһан, кылгас

омурдан биллэриһиннэ.
Сибилонни арай бугул
утан бүһүт Василий Пе-
трович тобогуттан тар-
лыстан оһолон, оройуон
тас өтүгэр оттуур эве-
нолары ыйытааста. Ки-
ни иһигэр тугу эрэ бы-
лааныыт, аттаран ко-
рор, снтугар эппиэт көр-
дүүдүү бугуллардаах
хатымады одуулаһар,
хатырыт уостарын сэгэ-
тэн мүчүбэй ылар. Кэп-
сэтин оттооһун хампаан-
һата оройуонига хайдах
баран иһэригэр ыдыллар.
—1973 уонна 1978
сылларга эмнэ кураан
этэ. Чопчу 1978 сылы
ылыахха, ол сайын отде-
ление 400 тонна оту дой-
ду үөһүттэн ылыта. Би-
(Бүтүттүн 4-с стр. көр).

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгы бэлэмнээһин атырдыах ыйын 18 күнүнээһи сводката

Совхозтар	үлэһиннэ- ки- ли аһаһа	эвено аһаһа	от иһи- гэр ме- ханизир.	охсуу (гектар)	муньуу (гектар)	кэбиһиңгэ (тонна)		от мнэстэһэ	
						график	туолаа	график	туолаа
Карл Маркс	381	12	2	4141	3981	2674	989	660	—
Субуруускай	270	17	5	4774	4475	4172	2238	1155	350
Эрлик Эрстиин	692	31	7	11722	10315	7533	3059	1540	278
«Чурапчы»	471	27	5	9182	8381	5670	2901	1435	690
«Мындабаань»	333	18	3	6756	6407	5427	3064	1925	700
«Мугудай»	499	22	2	5981	5491	5306	2354	1490	850
Оройуон үрдүнэ	2646	127	24	42509	39050	30780	14580	8250	2868

Государственная статистика оройуоннаагы инспектурага.

Тыл уонна дьыала

СЫЛЛААҔЫНЫ ТОЛОРДУВУТ

Муойуна — Куула снэһада угуллубут бу-
таатта тардыта. Хаты-
малы батыһа бугуллар
бачыгыраспыттар. Налба
ман ботөрөгүлөөһөллөр.

Сындамсыбыттара сүр-
дээх «Отчут дьон көмүс
көлөһүннэрини төлөбүрө
бу баарбын» диксиитини

туһа туоһан эрэр от үр-
дөөн көстөр. Ол тула ы-
дама уга кылбаһыһылар.

Бу Саха АССР норуо-
тун хаһаайыстыбатын
үтүөлээх үлэһитэ, оро-
йуон оттооһунига хас да

Ким да умнуллубат, түүх да умнуллубат
ВETERАННАР КӨРСҮҮҮЛЭРИГЭР ҮНГҮРЭБЫТ

Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ.
с. Чурапча. ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3687 экз.

НЬИРЭЙИ ТӨЛӨХҮТҮҮ
ХАЙДАБЫЙ?

Мэчирэн үүс ына түмктэнэн эрэр. Сонхостар
уделенеларыгар ычат сүөһү туруга хайдаһый?
Редакция үлэһитэ бу туһунан хаһаайыстыбалар са-
лайаччыларын кытта көрсөттө.

М. Г. ГРИГОРЬЕВА, Казл Маркс атынан совхоз кылаабынай зоотехника;
В. Е. ФЕДОРОВ, Кыстыкка килларэргэ бидааныныбыт.

— Ыйчат сүөһү икки сайылыгынан көрүлгөн-харайылдан турар. Диринг Атахха 110 ныйраһи Айна Дьяковская уонна Ольга Седалицева туһунаттара. Ааспыт ыйга совхоз үрдүнөн саамай үрдүк төлөһүтүнү Дьяковская ситистэ. Ныйрайдэрин хас бирдинларин ортотунан 23,3 кг улаатыннаарда. Икки ыйга көрдөрүүтэ—39,8 кг. Ыйр да сүөсүһүт эбэһээтэлиститэбин төлөрбөккө иһэрин бэлэтиэхкө наада. Ол курдук Ыстаахха үлэ-сыныалааг лаабырын оодолоругар тутта-рыллыбыт ныйрайдэр от ыйыгар улаатыылара 17,6 кг эрэ тэниэстэ. Кинилэр 100 ыйчат сүөһүнү көрөлөр. Дэрэбинэ иһигэр баар ныйрайдэр эмнэ төлөһүйүүлэрэ үрдүгэ суох. Ошон совхоз үрдүнэн икки ыйга ныйрайдэр орто улаатыылара 33,3 кг буолла. Эбэһээтэлиститэ туолбат сүрүн биричиннэ-тэ мөччирэг суоҕар сытар. Ныйрайдэри күнүгэ иккитэ эбни аһаталлар.

В. Н. Гоголев салалгаач-
тылаах бириггээдэ сайын
устаа хотонор өрөмүөн-
лэрингэр сырытта. 350
мнэстэдэх борооску хото-
нулар капиталнай өрө-
мүөн ытыллар. Уу би-
рэр система киллэрил-
лихтээх. Ньирэйдери ба-
лаан мыйн 1 күнүгэр

РЕДАКЦИЈАТТАН: бийыл үгүс сүрдөргө ныйрэй дэр төлөбүйүүлэрэ молтох. Кииилэр турунтары туспарар дьааллары салайааччылар, специалнот уталыппанка ылыахтаахтар. Бастатан, болгомтон мантан күһүн ныйрэйдэри сылаас хотонунан, илэм төлөх аһылыгынан хааччылыыга ууруохха. Хотон ноп өрөмүсүннэри түгөн төтүмүнэн бүтүрүсэххэ.

Кыяңа сэттени ааһына-
та Чураңгы тайыгар Мугу-
дайдынар суол төрдүгөр
аһы-үөлү толору утум-
мут суумна тутуурдаах
инин кыыс «куоластык»
тураллары. Кимилөр Төлө-
лөй отделенистинаабы
Орус Ваһа ыччат комсо-
мольскай ферма коллек-
тивини ыаныйыксытара
буолар бизирбиттэрэ. Ору-
суон инанигэр куулаңдин
кыяран баран, кыаһыни
ыамна хойутаабыттар.
Өлүү болдоохтоох дыз-
быкка дылы, бир да мас-
сына тохтообонко ады-
ны быдан аһыгар дызир
турдулар. Кыргыттар
быһааралланып, ый ба-
һыгар бирдэ кыярибти-
рэ, сырыалара сатампа-
тах. «Кэм биһиздэ биһиз-
ниң курдук», — ыаныйы-
ксыттар муңагыбыттар.

Од эрээри маньнык түбэлтэ ий баһыгар-аһагар эрэ буолбонна, хойуутук таһаарыллара бэрэбинэргэ түмүгэр нөстүбүтэ. Биллэн турар, үлгүз-хэмнаска эппинитинээ суох сыһыан түмүгэ биир; былаан тохтор, Сорудахтарын икки-үс эрэ маньныккыт толороллор. Холобур, ферма старшая Александра Максимовна. Бу биир төгү усулуобуйага үлэлиир кыргыттар үлэлэрин түмүгэ тодо түс-туспанын? Эппинэ:

— Шүрә кыһамныы-
лаах, Ханан да ыамы но-
түпүөт. Сивцева Анна,
Николаева Августина
эмиз үчүгөйдик үлэлил-
лэр, — атинник кэлэбэр-
лэр сүөһү бэригдэһирэ
Н. А. Сивцева, Хомойуох
инин, Осус Баһыгар кы-
һамныылаахтык үлэлиир

ДЬУЛУУРДААХ ҮЛЭБИТГЭР

Соловьев отделенный от
опытах сүөсүтүт Н. И.
Мухин быһыл динэ кар-
гын кытта Көлүсэй са-
йылдына 90 ыччак сүө-
сүнү көрөр-хараһар. Кар-
гын Александр Демья-
новна эмне отделенна
тоһуу улаһыт быһыты-
нан сыналлалар. Уоллара
Спирidon эмне сүөсүтүт
идити быһылаата. Му-

нийн сангармаан-нэгэрийн
сөл. Кирдык, «хуһааг-
нык үдэллэхитэ» дизи
тылларыг толоргогдо дуу-
лувар нурдун маньнык-
сыгтаачылар Огус Ва-
һыгар баалар. Холбоур,
Красильникова Дарья,
Сивцева Саргылана, Сив-
цева Татьяна соторутаа-
дыта үһүөн тутуснутуан
нүүсүү ыамга «сын-
наммытар». Хомойуох
ийн, кирилэр итинник
гыммытара бигр эрө
булбатах. Салайааччы-
лары кытта сатаан кэл-
тэллэп дьон, эгэ, саас-
тыптаахтарыа ферма
старшайн тылын ил-
тиэхтэ дуо? Суох. Об-
щественный сүөлүнү тап-
таабыттарынан туталар.
Ол түмүгэр номнуо ылах-
тар уолбут сурахтара
һииллэр. Малыха ферма
бостуута сорох ылахтары
ыамга сэтэ адалтааба-
дыг түмүгэ эмнэ баар.
Балтараа сүүс сүөлүгэ
эр кэмгэ содоотун И. Г.
Захаров бостуунтаабыт.
Отделение салаатата кэ-
мигэр көмөгө киһини ту-
орхобатах.

— Саамай кыһыллааҕа, кый бырах барбыт ынары сонордоо, мугианан аҕалыстын кэинэ, аны, ыбаттар, — кырдыас бостуун хомолтоотун эппитэ. Дьыала туһутар дьинг чаччы ыалдьар манньык-сыт, ынаа сүтэринэ, турбат да, олорбот да буолааччы. Тинһэр, бэ-йэтэ да пердеһе барсааччы. Оттон Орус Баһы-гар? Ол туһунан өйдөрү-гөр да суустарбаттар: ки-лэйге най барыы үксэ-бит.

Ула коллективтарыгар доруобай моральнай-пси-хологический быһыкны-майтын үскэтэниэ ула-ни күүһүрдэр уолдас-пыт. Бастатан, Орус Ба-һынааҕы ычат-комсо-мольский коллективна. Маннаах совхоз партно-ма быһаччы ороочуон-наада.

Д. УНАРОВА,
хатыат аналл. корр.

хүннэр дийс мэргэжлнэн бүригээдэн бэдэрэттэ- хүн элэтинээр	Иинилэр мэгчирэнг түерт ыйыгар биирдэй төбөгү 80 кг итэвхэс суох теле
--	---

Аасыгы ыйга хас бири-
дин бороскуну ортогу-
нан 18,1 кг улаатынар-
дылар. Сэтте ыйга бири
сүбү туынаах ыйааы
нан 156,8 кг тизгилээр.

Проблемалар, санаалар

«Чуралчыга балаһыан-
на олус мөлхөх... Итин-
тэн оройуон салалтата
туох түмүгү өгөсгүбү-
түү? Туох даһалы ылан
эрэрнэ? Атын оройуон-
нарга көһөн өттүүрүгэ
суудайныттан ураты
туох да суох». Итинни
суруйбута «Кыым» ха-
һаат 6, дь. бос ыйын 29
күнүгэр бастакы балаһа-
га. Күнн өлүргэниэх
эбит да, кыях суох төгө
диэтэххэ, кыларыян ту-
рар кырдык.

Сэрэн сылларын сағаттан, сутан эрэй-мун баару кердүбүт, общестеннай ханаайыстыбаа элбесүтүктэри сүтүбүт. Оттоипитинэн туохха үөрөннөбит? Харахха бырабыллар кулгаахха итиллэр, үлэбэ-хамнаска биллэр-көстөр туох да суохха дыды. Баар буоллар, «суудайы» суох этибит. Бу маархан уонна кыһылаах тылы арыый сымнаһаһынан солбуһуу эбиттэр. Холобур, «эбин оттуур сиргэ наадылаллар» экин диян. «Суудайы» диян тылга бинигиттан, чуралчылартан, салгы, уһуһуор кэлэни да биллэргэ дыды.

Кырдыйк, нини сал-
тах дьонубут. Сыл ах-
ыт бийиги «курааннаа-
ыт, сутаабыт» аштыраа,
еспубликаны дьолута
үүрдэбит. Сир көрдөһөн,
ттон быыл Дальнай
бөсөгү кытта аймааты-
ты: Амурта оттуу, соло-
оттуу бардыбыт. Эһил

КУРААНЫ УТАРЫ ОХСУҢАБЫТ ДУО?

эмнэ сүтүохлут. оччоро
өссө улахан айдааны тар-
дыахлыт. Үөрзөн илэр
буоллахыт дин: сэр бир-
рэлэр, көмөнү оторол-
лор. Ити тодо аһилл сү-
түохлут динбиний? Того
диэтэхкө, курааны ута-
рар, хөдүнэ, мэтчирэн
үүнүүлэрин үрдэтэр үлэ-
лэр булааннаахтык ы-
тылдьыттар.

«АҢЫҢА ӨРӨ ТУРАН»

«Дээ, нэгдэйдийбит, куу-
руу-хатын бөөө буолла!
Хайан да кэмбэтэх куу-
раан кэллэ. Аһыга өрө
туран юбистэ. » Ити
бигини тылларбытынан
«Кыым» хаймат б.д. о-
лын 17 күнүбээри нүө-
мэригэр «Курааны түмү-
лүк тутталлар» дииш ыс-
таһыбатыгар суруйбута.
Онно бүтүүтүгөр автор
«Кураан кэлбитин быһаар-
хурдук өрө тутуу мааны
сүрүн биричиинэ буол-
бут» дииш түмүгүнэ кэл-
бит. Септөөх уонна ту-
һааннаахтарга олус ны-
быстыллыах түмүк.

«Аһыга — эн-бийанг өс-теор» дээн бэры барца биллэбит. Ол эрэри иннини эрдэтгэн бохсуу эмнэн сүбүрдэн имири эһин үлэлэрин кэмтгэр сөтгөхтүк ыһыппаппы. Ыһыппаппар да буоллар, на, дуона суох нэһээх сүргэ, отчюкка аһыга-ны утары охсуһуу графа-га төрүт кураанах буол-батын эрэ туһугар ыһа-быт диктэххэ сыйба буол-бат. Быйыл кураан буо-лара, аһыга өрө туруох-таабы билирэллэһиттэн биллибитэ: атырдых

рианнар гурбруттары. Аһыга үрдүн курааных сирдэргэ олус хойуутук сыммыттаабыта. Онон иһи да кымаардаан көрбөтөбө. Агрономнар онук сирдэри бэлиттэни, сэрэтэр дьаһаллары, холобур, сыммыттары сир үрдүгэр хорутан таһаарыһы, ылбатахтара. Оччоҕо аһыга сыммыта сир үрдүгэр хатаһ, сытыйһан бэйэтэ доһуһун өлөр азот! Химическай препараттары да кудууһастахты туһаныы суоҕа. Ол препараттар ысқылааттарга, күүрүлэргэ сытыйа ситаллар, иһи, сүөһү иһэр уутугар тутталы үөскөтөллөр. А. Степанова (агрохимик) «Аһага — аһа олоххо» «Аһага — өҥ-быһан өстөөҕө» дьун ыстатыйатыгар, «Сөлхөстөр дьиректордара эппэтиннэстөн куотунан хойука дьиректордору гүһэрсэртэн туттунан омордулар. Аһыганы суох оҕорорго быһаччы эппэтиннэстэх дьон бэйэлэриннэн итинни харыстыы, атахтыы сатыыллара кыһан өйдөмөҕ. Оттон дьаастары ыстарар техниккага суох буолан, олорон хааллыбыт. — дьун сүрүбүтэ. Итинниг аһыганы утары охсуһуу хойутатыллыбытын түмүтөр, оройуон элбэх ходуналарын кубараччы ситэ. Онооһор сорох сирдэргэ уу отутар кытта иһирдэ. Быһыл аһыга олус уутуйан төрөөтө-үөсчээтэ, торолуйда. Эһилгитин өҥөстөн олус хойуутук сыммыт уурунна. Онон кэлэр сирдэргэ олус хойуутук сыммыт уурунна. Онон кэлэр сирдэргэ олус хойуутук сыммыт уурунна.

га айына алдырхайа өс-
со дүрүшүр нутталдан-
на. Билигин бохсубатах-
ха, тымара жэтта тийишэ

Республика кыһыннары аһыҥаны утары охсуу бастаан опыттара бааллар, Холобур, аһыҥа хоһуутук сымыйтаабыт сириҥ хаарыҥ нүттэриҥ. Онуҥ опыттары үөрэтпэххэ, олоххо утатылпакка иллэрпэххэ. Ону харгыстаһар, атахтыыр совхозтар директордарыҥ кытааһа эпизитинэсиз тардыахха. Бары агрономнарга ырдабыли күүс-тү туруоруохха. Бу күнүрөгөн итиннэхэ ОАИХ кылаабынай агронома М. М. Илларионова ылысаттах.

«АРДАХ ХАҲАН
ТУҲҮӨИ?»

«Сэсизт сирин дэонно-
ро айылдагы кыйалалар»
дэон бэрээхэй ырын
баар. Оттон бийиги ону
ылдасыбыг эрү, Кура-
ны утары охсунуу бэри
хайаайыстыбаларга тэ-
риллбэтин нэрнэте.
ОАИХ-на сирн тулсаран
огоруунаа дэарыктанар,
киннотт ылдылар бэри-
дууксуйаны үрдэтэр
сыйалдаах-соруктаах спе-
циалистар бааларын аа-
нан, оройуонига өссө бү-
түн тэрилтэлэр баалар.
Бэри өрдөөвүттүн үлэ-
лиилэр. Вылааннар
туолбут аатырар. Оттон
Чурапын оройуона су-
туохтаах нэмнгэр хайаа-
да суугур: барыга хал-
лаан дыһалыгыр, «Тура-
тура халлааны кыһал-
лэр» диэн «Кылым» манэ
халаластары критика

тарыхта. Оттон бийиги халхааны төрүт өрө мугаан баран олоробут. Айылда нүчүмэйдэрин утары охсуузу сыралаах уюна ууну уныуқтаах үлэни эрэйэр. Оттон бийиги саллабыт, тутатына эрэ туһалыыр ньымалары, үдэ чапчык оттуларын талабыт. Холобур, дуданы бийиыны да ылыабын. Мөнгө-хакасастар дуданы үүзүн сымтар сирисгэр фрезтээн, киши почавтын өсө байыталлар. Ол түмүгэр итинник хоһуһатан туруктаах үүнүүнү ылааллар. Оттон бийиги дуданы бульдэзеринан тыа сабатыгар күттөрөн кабиһэбит. Ол сөдүлугар сорох дудата ыраастамыт сирдэр хордоһойдуулар, нурааннаыр буолааллар. Оттон төһөлөөх чөмөхтөмүт дуда сытыйа-ымыйа сытарый? Ваары да сороһор таба туһаммамыт. Айылда баайгар сыһаммыт итинник бөрүкүтэ суох.

Бүгүнкү күнгө оройуонга биир да сабылдар-абыллар катнаах, балачка кинан ходоунапы нүөлөстүр боростуой да быһыт баара биллибэт. Итиннэхэ оройуонга ким да үчүгэй түмүгү ситиһэ, опыт тардаһыта эмнэ суох. Оттон аан дойдуга үчүгү быһыттаан, аһаан-сөөн олохтор дии. Асуунакый платина, Днепротаз. Быһыттааһын туһунан көрсөтпүчү оройуонга умкууга хааларыгына. Өгү дьыл көлүлүнэ, кураайыбытын таһы-быһа умнаах кэбиһа.

Г. ЕГОРОВ.
Толоон,
(Салгыгата бэчээтэннэ).